

Izvešće o radu Udruge „Savez Hrvata u Mađarskoj“ za 2019. godinu

Analiza stanja

Udruga Savez Hrvata u Mađarskoj svoje aktivnosti tijekom lanjske godine provodila je prema Planu rada, Nacrtu proračuna, ciljevima, zadaćama i zaključcima koji su prihvaćeni na Skupštini koja je održana 25. svibnja u Serdahelu.

Udruga je aktivnosti očuvanja baštine, materinskog jezika i kulture ostvarivala u šest ravnopravnih regija koje nastanjuju pripadnici hrvatske manjine.

Udruga svojim najvažnijim ciljem smatra promišljanja o narodnosnopolitičkoj strategiji u cilju dodatnog unapređenja uvjeta narodnosne kulture i daljnje izgradnje kulturne autonomije, sukladno aktualnim smjernicama narodnosne politike i zakonodavstva.

U 2019. godini istaknutu zadaću predstavljale su pripreme za održavanje mjesnih, županijskih i državnih narodnosnih izbora i njihova uspješna provedba.

Oslanjajući se na trideset godina iskustva, s obzirom na nove izazove Savez Hrvata u Mađarskoj utvrdio je sljedeće glavne ciljeve:

- Sudjelovanje u pripremi izbora za narodnosne samouprave 2019. godine i izboru kandidata, pri čemu se treba postići odgovarajuća razina organiziranosti.
- Jednako ozbiljno i brižno treba potaknuti što više hrvatskih birača u Mađarskoj da se upišu u registar hrvatskih birača.
- Godišnje Skupštine Saveza Hrvata u Mađarskoj trebaju se sazivati brižnije, kako bi na njima svoje mišljenje, stav i prijedloge mogao iznositi što veći broj registriranih članova i predstavnika Udruge.
- Uz pomoć stručnjaka treba se obaviti revizija i prilagodba važećeg statuta novim zakonskim propisima i uredbama.
- Uz pomoć medijskih i promidžbenih materijala u Republici Hrvatskoj i Mađarskoj treba se staviti snažniji naglasak na predstavljanje rada, ciljeva, nastojanja, zadaća i rezultata Saveza.
- Kroz osobne kontakte, dijalog i korištenje odgovarajućih komunikacijskih kanala trebaju se postići povećanje broja članova Saveza i veća disciplina pri plaćanju članarina.
- Osim praćenja natječaja u zemlji i matici s ciljem unapređenja i sigurnosti financijskog poslovanja te financiranja Saveza veća pozornost treba se posvetiti korištenju mogućnosti koje pružaju europski natječaji.
- Članovi Predsjedništva određivanjem konkretnih strateških ciljeva i zadataka, te izradom radnih programa trebaju jačati partnerske veze s regionalnim hrvatskim organizacijama, samoupravama, drugim narodnosnim nevladinim tijelima i maticom.
- Savez ubuduće treba koordinirati aktivnosti onih pojedinaca i zajednica, koji Hrvate u Mađarskoj potiču na očuvanje i jačanje identiteta, ostvarivanje narodnosnih prava, korištenje, unapređenje i razvoj materinskog jezika te očuvanje napredne baštine.

Ljudski kapaciteti Saveza

Rad izabranih upravljačkih tijela

Predsjedništvo

Aktivnosti planiranja, organizacije i operativne provedbe sukladno Statutu ostvaruje sedmeročlano predsjedništvo.

Predsjedništvo funkcionira u sljedećem sastavu:

- Joso Ostrogonac - predsjednik
- Arnold Barić - potpredsjednik
- Marijana Balatinac Dr. Al-Emadné - predsjednica Baranjske regije
- Józsefné Markovics - predsjednica Bačko-kiškunske regije
- Jozo Solga - predsjednik Podravske regije
- Edit Horváth Paukovitsné - predsjednica Gradišćanske regije
- Eva Išpanović - predsjednica Regije Budimpešte i Peštanske županije
- Dr. Enikő Kovács - predsjednica Zalske regije

Predsjedništvo je kroz godinu održalo sedam sjednica. Prema pozitivnoj tradiciji svaka sjednica održana je u drugoj regiji, i to na sljedećim lokacijama, uz koje navodimo točan datum održavanja, dnevni red i razmotrene teme:

Kozármisleny, 28. veljače 2019. - Gradsko poglavarstvo

1. Sažetak poslovanja i aktivnosti u protekloj godini.
2. Mjesto i vrijeme održavanja godišnje Skupštine te Državnog gastronomskog i kulturnog dana.
3. Rasprava o novinarskom kodeksu.
4. Rasprava o zadaćama u vezi s izborima za narodnosne samouprave.
5. Konzultacije s Vinkom Hergovićem, predsjednikom Udruge gradišćanskih Hrvata o postavljanju zajedničke izborne liste.
6. Odluka o prodaji i nabavi službenog vozila Saveza.

Serdahel, 18. travnja 2019. – Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod Stipan Blažetin

1. Rasprava o poslovno-financijskom izvješću za 2018. koje će se podastrijeti Skupštini, te rasprava o izvješću o radu, rasprava i prihvaćanje plana rada za 2019. godinu.
2. Sazivanje Skupštine, rasprava o programu Državnog gastronomskog i kulturnog dana.
3. Rasprava o pripremama za izbore.

Vancaga, 3. svibnja 2019. – Osnovna škola Vancaga

1. Izbori u jesen, podjela mandata.
2. Programi i priredbe prema planu rada.

6. kolovoza 2019. Budimpešta – Sjedište HDS-a

1. Izbori u jesen.
2. Konzultacije s Udrugom gradišćanskih Hrvata o postavljanju zajedničke liste

23. kolovoza 2019, Baja – Hotel „Duna“

1. Izbori u jesen – utvrđivanje izborne liste.
2. Konzultacije s Udrugom gradišćanskih Hrvata o postavljanju zajedničke liste.

3. rujna 2019. Kozármisleny – Gradsko poglavarstvo

1. Finalizacija državne izborne liste.

25. listopada 2019. Mohač – Šokačka čitaonica

1. Iskustva proteklih izbora.
2. Prijedlog o strukturi HDS-a.
3. Programi Državnog dana Hrvata.
4. Prihvatanje nominacija za dodjelu odlikovanja na Državnom danu Hrvata.
5. Priredbe na kraju godine, potpore.

Na sjednicama Predsjedništva sudjelovali su predsjednik HDS-a Ivan Gugan u svojstvu stalnog promatrača, predsjednik Nadzornog odbora Mišo Štandovar, te – nakon što je izabran na Skupštini – predsjednik Disciplinskog odbora David Gregeš. Parlamentarni glasnogovornik Jozo Solga u konzultacijama je sudjelovao u svojstvu predsjednika Podravske regije. Pozvani su i hrvatski mediji. Na sastancima su vođeni zapisnici. Na temelju odluka sačinjena su rješenja. (35 rješenja/godina)

Nadzorni odbor

Nadzorni odbor je tijekom protekle godine zasjedao prema utvrđenoj dinamici.

Članovi nadzornog odbora redovito su kontrolirali računovodstvo, financijske obračune i dokumente Saveza. Članovi Nadzornog odbora o svojim zaključcima redovito su izvještavali Predsjedništvo. Izvješće o radu Nadzornog odbora podnio je predsjednik NO na godišnjoj Skupštini.

Predsjednik Saveza i zastupnik računovodstvenog servisa redovito se pozivaju na sjednice Nadzornog odbora.

Sastav nadzornog odbora:

- Mišo Štandovar - predsjednik
- Martin Kubatov - član
- Robert Ronta - član

O sjednicama Nadzornog odbora vođeni su ažurni i ovjereni zapisnici, a donesene odluke sažete su u pojedinim točkama.

Disciplinski odbor

Sukladno novom Statutu na Skupštini koja je održana 25. svibnja 2019. izabrani su članovi Disciplinskog odbora.

Sastav Odbora:

- David Gregeš - predsjednik
- Marija Pilsits - članica
- Joso Šibalin - član

Skupština

Godišnja Skupština održana je 25. svibnja 2019. u Serdahelu u prostorijama Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda Stipan Blažetin. Na Skupštini su sudjelovali generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat, počasni konzul Republike Hrvatske Dr. Attila Koósz i načelnik Serdahela István Tisler, koji su održali pozdravne govore.

Skupština je prihvatila Izvješće o radu Saveza za 2018. godinu, Financijsko izvješće, Izvješće o obavljanju aktivnosti za javno dobro, Plan rada za 2019. godinu, Financijski plan za 2019. godinu, a prihvaćene su i izmjene Statuta te donesene odluke o kadrovskim pitanjima.

Razmotreno je i s izmjenama prihvaćeno izvješće Predsjedništva o izborima za manjinske samouprave 2019. godine.

Svi članovi Saveza izvješćeni su o sazivanju Skupštine putem pisma ili elektroničke pošte; dostavljene obavijesti sadržale su dnevni red, mjesto i vrijeme održavanja te proceduru odlučivanja u slučaju nepostizanja potrebnog kvoruma. Članstvu su dostavljeni i dokumenti koji su razmatrani na Skupštini.

Poziv i dokumentumi pojedinačno su objavljeni u Hrvatskom glasniku i na mrežnoj stranici Saveza.

Skupština je donijela 7 odluka, koje su članovi prihvatili jednoglasno.

Pravnu podlogu za održavanje Skupštine omogućio je odvjetnik Dr. Kolos Harci-Kovács.

Predsjedničke dužnosti

Predsjednik Saveza Joso Ostrogonac predsjedničke dužnosti obavljao je prema Statutu, zastupajući interese Saveza na raznim forumima, sastancima, konferencijama i kulturnim priredbama. Uspostavio je i održavao razgranate veze s najvišim političkim rukovoditeljima Mađarske i Republike Hrvatske, parlamentarnim glasnogovornikom Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskom državnim samoupravom, županijama i mjesnim samoupravama, partnerskim institucijama, narodnosnim organizacijama i medijima.

O predsjedničkim aktivnostima izrađena je posebna tablica koja se nalazi u privitku izvješća. U odsutnosti predsjednika Savez je samostalno zastupao Arnold Barić.

Članstvo

Broj članova Saveza već godinama kreće se oko 300-350. Raduje činjenica da je tijekom godine više mladih izrazilo namjeru pristupanja Savezu. Na žalost, istodobno je preminulo više starijih članova.

Disciplina plaćanja članarina je promjenljiva, premda su svi članovi tijekom prošle godine dobili dopis s uplatnicom.

Predsjedništvo 2019. nije koristilo pravo isključenja članova.

Financijsko stanje i poslovanje Saveza

Financijsku podlogu poslovanja Saveza predstavljali su natječaji i uplate članarina.

Sukladno nacrtu proračuna za 2019. godinu primljeni iznosi pokrivali su troškove sazivanja državne Skupštine, sjednica Predsjedništva i Nadzornog odbora te drugih sastanaka. U okviru provedbe državnih i regionalnih programa omogućili smo nastupe kvalitetnih umjetnika, pokrili njihove putne troškove, riješili prijevoz mnogobrojne publike iz drugih dijelova zemlje i pokrili troškove skromnog dočeka gostiju.

Dobivenu potporu koristili smo za nabavu uredskog materijala, pokrivanje administrativnih, bankovnih, poštanskih, telefonskih i telekomunikacijskih troškova, održavanje službenog vozila i kadrovske troškove.

Natječaji su izrađeni ažurno i u utvrđenom roku, prema propisima. Prihod od članarina diferencirano je korišten za financiranje programa i priredbi regionalnih organizacija.

Precizne i zakonite računovodstvene usluge Savezu je pružao računovodstveni servis BM-KONTÓ iz Baje.

Poslovna banka Saveza: ERSTE BANK HUNGARY ZRT., broj bankovnog računa:
11600006 – 00000000 – 78612358

Prikaz realizacije planiranog proračuna sadrži Financijsko izvješće.

Aktivnosti Saveza za javno dobro

Prema mađarskim zakonima organizacijama koje obavljaju aktivnosti za javno dobro smatraju se one nevladine organizacije koje su registrirane u Mađarskoj, a prema statutu obavljaju javne zadatke i aktivnosti za javno dobro, raspoložu resursima za zadovoljavanje pojedinačnih i društvenih potreba te odgovarajućom, dokazivom društvenom potporom.

Savez kao nevladina organizacija udovoljava zakonskim kriterijima za obavljanje aktivnosti za javno dobro koje su definirane Statutom.

O aktivnostima za javno dobro izrađeno je posebno izvješće koje je deponirano.

Najvažniji događaji, programi i priredbe 2019. godine

Provedba, rezultati i iskustva izbora za narodnosne samouprave

Predsjedništvo je već krajem 2018., početkom 2019. redovito razmatralo zadatke u vezi s izborima za manjinske samouprave 2019. godine. Tijekom toga definirana su i Skupštini predočena načela i kriteriji postavljanja kandidata. Nakon dulje rasprave Skupština je velikom većinom glasova izglasala sljedeće zaključke:

- Postavljanje mjesnih, županijskih i državnih kandidata predstavlja zadaću i odgovornost Predsjedništva.
- Kandidati moraju biti osobe koje su priznate u svom okruženju, moralno su besprijekorne, dokazale su se u svom poslu, cijenjene su članice hrvatske zajednice u Mađarskoj i govore materinski jezik.
- Voditelji institucija HDS-a ne smiju biti na državnoj listi kandidata.
- Rukovoditelji Hrvatske državne samouprave te suradnici, novinari i urednici medija ne smiju biti na županijskim listama i državnoj listi.
- Savez treba postaviti kandidate u svih šest regija i Budimpešti.
- Savez treba postaviti kandidate i u naseljima s manjom hrvatskom zajednicom, npr.: Dunaújváros, Dombóvár, Segedin, Stolni Biograd.

- Predsjedništvo treba učiniti sve u interesu sastavljanja jedinstvene državne liste, pa se i pregovori s drugim većim nevladinim organizacijama trebaju voditi u tom smislu.
- O imenima kandidata i redosljedu na listi odlučuje Predsjedništvo.
- Predsjedništvo treba učiniti sve da kandidati budu članovi Saveza, a oni koji još to nisu da uplate članarinu.
- U pripreмноj fazi Predsjedništvo učinkovitom promidžbom treba postići da se u registar hrvatskih birača upiše što veći broj građana.
- Birači koji su upisani u registar hrvatskih birača trebaju dobiti valjane obavijesti o načinu i tijeku glasanja, dok kandidate trebaju upoznati pravovremeno.
- Predsjedništvo treba koristiti pravo predlaganja buduće strukture Hrvatske državne samouprave, s tim da prijedlog treba potvrditi Skupština.
- Predsjedništvo treba dati kadrovske preporuke (predsjednik, potpredsjednik, predsjednici odbora i savjetnici).

Predsjedništvo je čekalo do zadnjeg trenutka nadajući se postavljanju zajedničke državne liste. Na sjednici održanoj 23. kolovoza 2019. prihvaćeno je kompromisno rješenje, pa su mandati izborne liste podijeljeni na sljedeći način: Baranja- 8 kandidata, Bačka- 4 kandidata, Budimpešta, Peštanska županija – 2 kandidata, Podravina – 7 kandidata, Gradišće – 7 kandidata, Zala – 3 kandidata.

U međuvremenu se ispostavilo da će se na izborima iz Gradišća kandidirati i Udruga Hrvati-Horvátok te Udruga Čakavska katedra – Šopron. Svoje kandidate postavili su u prvom redu u Željeznoj županiji, Jursko-šopronskoj županiji i Županiji Zala, u pojedinim naseljima i na državnoj razini.

Uslijed toga gradišćanski kandidati – osim njih nekoliko – odrekli su se mjesta na Savezovoj listi i nisu izašli na izbore.

Na lokalnoj razini kandidate su postavili i Hrvatsko-mađarsko društvo prijateljstva, Kulturno društvo András Dugonics i Udruga gradišćanskih Hrvata.

Time je nastala nova situacija.

Na sjednici koja je održana 3. rujna Predsjedništvo je, razmatrajući moguće izborne rezultate, sastavilo novu državnu izbornu listu. Pri tomu visoka su mjesta na novoj izbornoj listi zauzeli novi kandidati, koji su svojom reputacijom, radom i predizbornim aktivnostima Savezu zasluženno donijeli više glasova.

Ta odluka smetala je pojedinim kandidatima koji su potisnuti, što je prouzročilo konflikte.

Nakon izbora Predsjedništvo je provelo detaljnu analizu postignutih rezultata i odredilo daljnje zadatke.

Državni gastronomski i kulturni dan

U vrijeme održavanja skupštine, 25. svibnja 2019. u Serdahelu je održan i Državni gastronomski i kulturni dan. Prema ustaljenoj tradiciji pojedine regije predstavile su svoje gastronomsko umijeće i specijalitete.

Pod šatorom u zelenoj zoni oko Dvorca Fedák nastupili su ženski folklorni pjevački zbor „Petripske ružice“ i tamburaški sastav „Toboš“ iz Velike Kaniže.

Državni dan Hrvata

Ovogodišnji Državni dan Hrvata u suorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata održan je 16. studenog 2019. u Pečuhu.

Glavni pokrovitelji priredbe bili su Kolinda Grabar Kitarović, predsjednica Republike Hrvatske i predsjednik Mađarske János Áder.

Priredbi su nazočili državni tajnik Miklós Soltész, potpredsjednik Mađarskog parlamenta István Jakab, ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske Gordan Grlić Radman i Klára Nyirati, gradonačelnica Baje, koji su pozdravili sudionike i goste. Među uglednim gostima nalazili su se i predstavnici hrvatskog diplomatskog zbora u Mađarskoj, čelnici Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske te čelnici hrvatskih udruga iz Subotice.

Svetu misu u bajskoj crkvi svetog Antuna Padovanskog prema programu predvodio je nadbiskup mons. Tomo Vukšić, nakon koje je uslijedio svečani program u bajskoj Kazališnoj dvorani, pred skoro tisuću gledatelja.

Poznati KUD-ovi, glazbenici i pjevači u programu pod naslovom „Ljudi nizine” predstavili su običaje, pjesme i plesove ovdašnjih bunjevačkih, rackih i šokačkih Hrvata.

Ugledne goste i publiku koja se okupila iz svih dijelova zemlje pozdravili su predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban i predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, koji su dodijelili priznanja.

Priznanje Saveza dobili su:

- Santovački crkveni zbor
- Umočki tamburaški sastav „Kajkavci”
- Teodora Išpanović, voditeljica Hrvatske izvorne folklorne skupine

Hrvatski glasnik Državnom danu Hrvata posvetio je poseban broj, u kojem je predstavljena kulturna baština i povijest Hrvata Bačko-kiškunske županije.

Priredbe i programi kojima je Savez pružio moralnu i financijsku podršku

Regionalne organizacije tijekom godine svoje tradicijske priredbe održavale su uz skromnu financijsku podršku Saveza.

Regionalne organizacije do izvora financiranja dolazile su i samostalno, prvenstveno kroz uspješne natjecanje te suradnju s mjesnim i županijskim hrvatskim samoupravama.

Financijska potpora pružena je na sljedećim područjima:

- hrvatski balovi i prela (honorari glazbenih sastava i tombole)
- dječje priredbe i natjecanja iz hrvatskog jezika
- nastupi KUD-ova
- izleti i studijska putovanja
- znanstveni skupovi
- mjesne priredbe i organizacijski zadaci
- najamnine
- tiskarski troškovi, plakati i pozivnice
- jubilarni i popratni programi
- koncerti, mjesni hrvatski dani, dani sela
- hodočašća, mise i duhovne priredbe
- putni troškovi

Javnopolitičke aktivnosti Saveza

Aktivnosti Saveza kao nevladine organizacije sve više dobivaju na važnosti. Savez dobiva sve veću važnost u javnopolitičkom i društvenom životu, a obavljanjem javnih, kulturnih i strukovnih zadaća štiti i zastupa prava te kolektivne i individualne interese hrvatske narodnosti.

Područja javnopolitičkog rada:

- Predsjednik Saveza zajedno s parlamentarnim glasnogovornikom Hrvata i Mađarskoj i predsjednikom HDS-a sudjeluje u radu **Mađarsko-hrvatskog mješovitog odbora za manjine**, čija je zadaća praćenje provedbe Sporazuma između Republike Hrvatske i Republike Mađarske o zaštiti Mađarske manjine u Republici Hrvatskoj i hrvatske manjine u Republici Mađarskoj koji je potpisan 4. travnja 1995. u Osijeku. Na sjednici koja je održana u Zagrebu 12. prosinca 2019. Odbor je razmotrio i uveo u zapisnik preporuke o općim pitanjima, obrazovanju, kulturi i informiranju. Supredsjedatelji i članovi Odbora u vezi svih pitanja tražili su očitovanje i preporuke predstavnika Hrvata u Mađarskoj.
- Savez je aktivno sudjelovao u radu **Tematske skupine za narodnosna pitanja**. Tematska skupina je na svojim sjednicama tijekom lanjske godine razmotrila promjene u području manjinske politike, fazu priprema za predstojeće izmjene Zakona o narodnostima, korištenje potpora za narodnosti tijekom 2019. godine, ulogu i zadaće narodnosnih nevladinih organizacija u vezi s izborima za narodnosne samouprave te predloženi novi sustav subvencioniranja narodnosti po principu pojedinih zadaća.
- Predsjednik Saveza i parlamentarni glasnogovornik 29. studenog 2019. u Pilisszentkeresztu sudjelovali su na konferenciji Saveza Slovaka u Mađarskoj, gdje su održali prezentaciju o iskustvima izbora za narodnosne samouprave te pravnoj podlozi rada narodnosnih samouprava i nevladinih organizacija.

Partnerstva Saveza

Najvažniji strateški partner Saveza je **Hrvatska državna samouprava**. Kvalitetnu suradnju dviju organizacija omogućuju redovite konzultacije, dijalog i koordinacija zajedničkih programa. Članovi Predsjedništva ujedno su i članovi Skupštine HDS-a, što olakšava zajedničko razmišljanje i kontakte.

Savez održava kvalitetne odnose s **parlamentarnim glasnogovornikom Hrvata u Mađarskoj**, koji redovito sudjeluje na priredbama i sjednicama Saveza. Glasnogovornik Jozo Solga dobro poznaje uspjehe, brige i probleme Udruge, budući da je u kao predsjednik Podravske regije već više desetljeća član Državnog predsjedništva.

Savez je zajedno s HDS-om proporcionalni suvlasnik **Medijskog centra i izdavačke kuće Croatica d.o.o.**

Predsjedništvo redovito pribavlja informacije o poslovanju i aktivnostima Croatice. U radu Nadzornog odbora Croatice u ime Saveza sudjeluju Robert Ronta i Martin Kubatov.

Regionalne organizacije Saveza održavaju kvalitetne radne odnose s mjesnim i županijskim hrvatskim samoupravama. O uspjehu suradnje svjedoče brojni zajednički programi za očuvanje baštine, kulturne priredbe i aktivnosti s ciljem njegovanja materinskog jezika.

Predsjednik Saveza i regionalni predsjednici redovito informiraju hrvatske medije o organiziranim programima i aktualnim zadaćama. Na regionalnim priredbama i programima redovito sudjeluju novinari **Hrvatskog glasnika, Radio Croatice te hrvatskih redakcije Mađarskog radija i televizije**, koji objektivno izvješćuju javnost o događanjima.

Kontakte s maticom Savez održava preko **hrvatskog diplomatskog zbora u Mađarskoj** i samostalno.

Veleposlanik Mladen Andrić i suradnici Veleposlanstva RH redovito posjećuju priredbe Saveza, nastojeći posjećivati i najmanja mjesta u kojima žive Hrvati. Predsjednik Saveza ili zastupnici Saveza redovito sudjeluju u priredbama koje organizira Veleposlanstvo RH u Mađarskoj.

U narodnosnom životu triju županija, Baranjske županije, Šomođske županije i Bačko-kiškunske županije aktivno sudjeluje i **Generalni konzulat RH u Pečuhu**.

Veleposlanstvo i Generalni konzulat redovito pozivaju čelnike Saveza na konzultacije, dogovore i priredbe.